

Asia: VN/27236/2020

Kansallista yritysvastuulakia koskeva arviomuistio

Lausunnonantajan lausunto

1) Lausuntonne yleisesti arviomuistiosta.

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua kansallista yritysvastuulakia koskevasta arviomuistiosta. Vastuullisuus on Teknologiateollisuus ry:lle ja sen jäsenyrityksille menestyvän liiketoiminnan perusta ja osa jokapäiväistä toimintaa. Teknologiateollisuudessa ymmärretään, että liiketoiminnan kasvu ja uudistuminen on toteutettava ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestävällä tavalla. Erityisesti kansainvälisesti toimivien yritysten on huomioitava ihmisoikeudet läpinäkyvästi sekä omassa toiminnassaan että arvoketjussaan. Ilmastonmuutoksen, luontokadon ja luonnonvarojen ylikulutuksen vuoksi pidämme myös siirtymistä hiilineutraaliin kiertotalouteen välttämättömänä. Teknologiateollisuus on sitoutunut Pariisin ilmastopimuksen tavoitteeseen ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi 1,5 asteeseen ja tukee EU:n biodiversiteettistrategian tavoitetta, jonka mukaan luonnon monimuotoisuus on lähtenyt toipumaan vuoteen 2030 mennessä. Toimialalle on laadittu vähähiilitiekartta, biodiversiteettiohjelma ja vastuullisuuslinjaukset näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Arviomuistiossa on ansiokkaasti syvennetty taannoisessa yritysvastuulakia koskevassa oikeudellisessa selvityksessä (2020) aloitettua työtä, ja siinä käydään asianmukaisesti läpi lainsäädännöllisiä vaihtoehtoja ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevan veloitteen toteuttamiseksi. Arviomuistiossa on mielestämme oikein todettu, että kaikki muistiossa arvioidut sääntelyvaihtoehdot edellyttäisivät kuitenkin edelleen jatkoarviointia.

Pidämme melko valitettavana sitä, että Euroopan komission helmikuussa antamaa direktiiviehdotusta yritysten kestävästä hallinnoinnista ja asianmukaisesta huolellisuudesta ei ehditty arviomuistiota laatiessa ottaa huomioon kuin pintapuolisesti. Näkemyksemme mukaan odotettavissa olevan EU-sääntelyn kansallisen täytäntöönpanon arvioinnin olisi tullut olla ensisijaista.

2) Lausuntonne kansalliseen yritysvastuusääntelyyn ryhtymisestä.

Yritysvastuukysymykset ovat lähtökohtaisesti globaaleja kysymyksiä. Näkemyksemme mukaan kansainvälisten toimitusketjujen ongelmiin tulisi ensisijaisesti hakea globaalia – ja vähintäänkin EU-laajuista – ratkaisua. Lisäksi edelleen on syytä huomioida erilaisten itsesääntelyinstrumenttien mahdollisuudet. Useiden eri kansallisten yritysvastuusäädösten kokoelma ei ole omiaan edistämään ihmisoikeuksien ja ympäristön suojelua parhaalla mahdollisella tavalla. Yksittäisen valtion kansallinen yritysvastuulaki saattaa pahimmillaan vaikeuttaa vastuullisuuskysymykset toiminnassaan vakavasti ottavan yrityksen toimintaa kansainvälisillä markkinoilla.

Jaamme arviomuistiossa olevan näkemyksen siitä, että kansallisen sääntelyn rajalliset vaikutusmahdollisuudet sekä yrityksille koitua sääntelytaakka ja mahdollinen kilpailuasetelman heikentyminen puoltavat maltillista suhtautumista kansallisen sääntelyn valmisteluun ja etenemistä sääntelyssä vasta myöhemmin EU-lainsäädännön mukaisella tavalla. Pidämme tärkeänä sen huomioimista, että kotimaisille yrityksille aiheutuva muita korkeampi sääntelytaakka on lähtökohtaisesti kilpailuhaitta ja se vähentää myös Suomen houkuttavuutta yritysten sijoittautumispaikkana.

Näkemyksemme mukaan nyt on syytä keskittyä komission antaman yritysvastuudirektiiviehdotuksen jatkovalmisteluun, ja varmistaa, että lopputulemana on EU-tasolla mahdollisimman yhdenmukainen ja toimiva sääntely.

3) Lausuntonne muistiossa esitetyistä sääntelyvaihtoehdoista (velvoitteen sisältö, soveltamisala ja seuraamusjärjestelmä).

Näkemyksemme mukaan tässä tilanteessa, kun EU:n yritysvastuuta koskeva sääntelyehdotus on annettu, ei ole mielekäästä punnita siitä erillisen kansallisen lainsäädännön erilaisia vaihtoehtoja. Arviomuistioon tehtyä ansiokasta taustatyötä tulisi sen sijaan hyödyntää jatkossa, jotta EU-tasoisesta yrityksille esitetystä ihmisoikeus- ja ympäristöasioita koskevasta asianmukaisen huolellisuuden velvoitteesta saadaan eri osapuolten kannalta toteutettavissa ja hallinnoitavissa oleva järjestelmä.

4) Lausuntonne arviomuistiossa esitetyistä sääntelyn ihmisoikeus-, ympäristö- ja yritysvaikutuksista.

Arviomuistiossa on todettu, että käytettävissä olleen tiedon perusteella jää epävarmaksi, voitaisiinko sääntelyllä saavuttaa sille asetettuja tavoitteita yritystoiminnasta aiheutuvien haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten tunnistamiseksi, ehkäisemiseksi, lieventämiseksi, lopettamiseksi ja korjaamiseksi. Lisäksi on todettu, että joissakin Euroopan maissa on valmisteltu kansallisia asianmukaista huolellisuutta koskevia lakeja, mutta niiden soveltamiskokemuksesta ei ole vielä käytettävissä tutkimustietoa, jota voitaisiin hyödyntää arvioitaessa sääntelyn ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia. On ensiarvoisen tärkeää, että sääntelyllä voidaan vaikuttaa niihin haitallisiin ilmiöihin, joiden vuoksi sääntelyä laaditaan. Katsomme, että muistiossa esitetyt arviot sääntelyn ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksista ovat sikäli alustavia, että niitä ei voi pitää riittävinä kansallisen sääntelyn perusteeksi.

Jaamme arviomuistiossa esitetyn näkemyksen, jonka mukaan on todennäköistä, että kansallinen yritysvastuusäntely heikentäisi kotimaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä suhteessa enemmän kuin sääntelystä olisi odotettavissa hyötyä. Yrityksiin kohdistuvan sääntelyn tulisi olla ennakoitavaa ja pitkäjänteistä. Hyvin lyhytikäiseksi jäävä kansallinen sääntely, jota jouduttaisiin hetimiten muokkaamaan EU-sääntelyn mukaiseksi, ei todennäköisesti täyttäisi lainkaan niitä tavoitteita, joita sille on asetettu.

Fiskaali Tiina
Teknologiateollisuus ry